

(इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेत अनुवाद)

(१९९७) १ एस. सी. आर. ६४८

अससिस्टन्ट कलेक्टर ऑफ कस्टम अँड अदर्स

विरुद्ध

अनाम इलेक्ट्रिकल मॅनुफॅक्चरिंग कॉ इटीसी

जानेवारी २८, १९९७

[न्यायमूर्ती एस. सी. अग्रवाल, न्यायमूर्ती बी. पी. जीवन रेड्डी आणि न्यायमूर्ती जी. टी. नानावटी]

केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि मीठ कायदा, १९४४/सीमाशुल्क कायदा, १९६२- १० टक्के अधिभार-परताव्याचा- कर- मफतलाल इंडस्ट्रीजच्या निर्णयानुसार केला जावा.

मफतलाल इंडस्ट्रीज वि. युनियन ऑफ इंडिया, (१९९६) ९ स्केल ४५७ वर अवलंबून होते.ना

दिवाणी अपील अधिकारिता :- १९७९ चे दिवाणी अपील क्रमांक १८०५-१०.

सोबत

१९७९ चे दिवाणी अपील क्रमांक १८१२६.

१९७९ च्या डब्ल्यू. पी. क्र. २५-४२/७०, १३७, ३६३१-३४ मधील मद्रास उच्च न्यायालयाच्या दिनांकित २९-११-७३ च्या निकाल आणि आदेशावरून

आणि

१९७८ च्या दिवाणी अपील क्र. १५०३-१५१९.

१९७४ च्या डब्ल्यू. पी. क्रमांक ११७-३२ मधील मद्रास उच्च न्यायालयाच्या दिनांकित १३-३-७४ च्या निकाल आणि आदेशावरून.

के. एन. भट, अतिरिक्त सॉलिसिटर जनरल, जी. प्रकाश आणि सी. व्ही. सुब्बा राव यांनी अपीलकर्त्यांची बाजू मांडली.

प्रतिवादींसाठी डी. रामकृष्ण रेड्डी, ए. व्ही. व्ही. नायर आणि एस. के. मेहता.

न्यायालयाचा पुढील आदेश देण्यात आला:

पक्षकारांचे म्हणणे ऐकले.

आतापर्यंत दहा टक्के अधिभार आकारण्याचा प्रश्न आहे, येथे ज्या मुद्द्याचा संबंध आहे, आम्ही मद्रास उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाची आणि आदेशाची पुष्टी करतो. जोपर्यंत अग्रिम परतावाव्याच्या प्रश्नाचा संबंध आहे, तोपर्यंत हे स्पष्ट आहे की ते मफतलाल इंडस्ट्रीज विरुद्ध भारतीय संघराज्य (1996) 9 स्केल 457 मध्ये घोषित केलेल्या कायद्याद्वारे नियंत्रित केले जाईल, जे स्वरूप आदेशाच्या खंड (६) सह वाचले जाईल, ज्याची एक प्रत यासह संलग्न आहे जी खालीलप्रमाणे आहे:

" जर अग्रिम परतावा अर्ज किंवा अपील वरील निर्देशानुसार (1), (2), (3) आणि (4) अंतर्गत प्राधान्य दिले गेले असेल, तर परतावासाठीचा अर्ज/अपील लँटने परतावाच्या माध्यमातून दावा केलेल्या शुल्काचा भार त्याने दुसऱ्या व्यक्तीला दिलेला नाही असे प्रतिज्ञापत्र दाखल केले तरच ते स्वीकारले जाईल. अग्रिम परतावा अर्जदार एखादी कंपनी किंवा सोसायटी असल्यास, प्रतिज्ञापत्राची शपथ व्यवस्थापन संचालक किंवा कंपनी किंवा सोसायटीचे प्रधान अधिकारी घेतील. अशा प्रतिज्ञापत्राला, अग्रिम परतावा अर्जदाराने मफतलालमधील निकालाच्या संदर्भात केलेले प्रतिपादन/दावा मानले जाईल.

अपीलांचा निपटारा वरील अटींमध्ये केला जातो.

खर्च नाही.

जी. एन.

अपील निकाली काढले.

मफतलाल इंडस्ट्रीज विरुद्ध भारतीय संघराज्य, (1996) 9 एस. सी. ए. एल. 457 मध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार, निकाली काढण्यासाठी येणाऱ्या अपील/विशेष अनुमती याचिकांचा निपटारा खालील खंडांपैकी एक किंवा दुसऱ्याच्या संदर्भात केला जाईल:

(1) जर त्या संदर्भात केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा/सीमाशुल्क कायद्याने निर्धारित केलेल्या कालावधीच्या पलीकडे उत्पादक/खरीदार अग्रिम परतावा अर्ज दाखल केला असेल तर अशी याचिका कायद्याने असमर्थनीय मानली जावी.जरी कोणत्याही अपीलाला, दाव्यात किंवा रिट याचिकेत असे निर्देश दिले गेले असतील की केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा/सीमाशुल्क कायद्यात निर्धारित केलेल्या मर्यादेच्या कालावधीचा संदर्भ न देता अग्रिम परतावा अर्ज विचारात घेतला जाईल किंवा मर्यादेचा कालावधी तीन वर्षे म्हणून घेतला जाईल-जसे की अपील न्यायालय/दिवाणी न्यायालय/उच्च न्यायालयाचे निर्देश कायद्याने अयोग्य मानले जातील आणि असे निर्देश बाजूला ठेवले जातील.केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा/सीमाशुल्क कायद्याने "बेकायदेशीर शुल्क" या प्रकरणात अग्रिम परतावा अर्ज दाखल करण्यासाठी निर्धारित केलेला कालावधी कोणत्याही प्राधिकरणाद्वारे किंवा न्यायालयाद्वारे वाढवता येणार नाही.

(2) तथापि, जेथे केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा/सीमाशुल्क कायद्याने निर्धारित केलेल्या कालावधीत अग्रिम परतावा अर्ज दाखल करण्यात आला होता, परंतु तो कोणत्याही कारणास्तव पूर्णपणे किंवा अंशतः फेटाळण्यात आला आहे आणि या आदेशावर द्वारे प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले गेले आहे. एखादी रिट याचिका किंवा खटला किंवा त्यातून निर्माण होणारे कोणतेही अपील, उत्पादक/खरेदीदार यांना, यथास्थिती, रिट याचिका, खटला किंवा त्यातून उद्भवणारे अपील मागे घेण्याचा आणि आजपासून साठ दिवसांच्या आत योग्य अपील प्राधिकरणासमोर अपील दाखल करण्याचा अधिकार असेल.यासह हे स्पष्ट केले जाते की जरी अशी रिट याचिका मंजूर केली गेली असेल आणि महसूलाने दाखल केलेली अपील प्रलंबित असेल, तरीही रिट याचिकाकर्ते रिट याचिका मागे घेण्याचा हक्कदार असेल, अशा परिस्थितीत, महसूल अपीलचा निपटारा रिट याचिकाकर्त्याला रिट याचिका मागे घेण्याची परवानगी देऊन प्रस्तावित उपायाचा पाठपुरावा करण्यासाठी केला जाईल.जर असे अपील दाखल केले असेल, तर मर्यादेच्या आधारावर आक्षेप न घेता त्यावर सुनावणी केली जाईल आणि कायदानुसार कारवाई केली जाईल.जिल्हाधिकारी (अपील) यांना अपील करण्याचा उपाय संपल्यानंतर उच्च न्यायालय किंवा दिवाणी न्यायालयात खटला चालवला जातो अशा प्रकरणांमध्येही हा निर्देश लागू होईल.आजपासून साठ दिवसांच्या आत, यथास्थिती, रिट याचिका किंवा खटला मागे घेतल्यानंतर तो सी इ जी ए टी (C.E.G.A.T) कडे अपील दाखल करू शकतो.

(3) तथापि, परताव्याचा दावा करणारी रिट याचिका किंवा खटला थेट उच्च न्यायालय/दिवाणी न्यायालयात (म्हणजे, अग्रिम परतावा अर्ज दाखल न करता) दाखल केला गेला असेल, तर याचिकाकर्ते/फिर्यादी अशा रिट याचिका/खटला किंवा त्यातून उद्भवणारे कोणतेही अपील मागे घेण्यास आणि कलम 11 (बी) अंतर्गत परताव्याचा दावा करण्यास आजपासून साठ दिवसांच्या आत पात्र असतील, परंतु अग्रिम परतावा अर्ज दाखल करण्यासाठी केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा/सीमाशुल्क कायद्याने निर्धारित केलेल्या कालावधीत रिट याचिका किंवा खटला दाखल करण्यात आला होता.यासह हे स्पष्ट केले जाते की, प्रकरणातही, जेथे अशी रिट याचिका मंजूर करण्यात आली आहे आणि महसूल विभागाने दाखल केलेली याचिका प्रलंबित आहे, तेथे रिट याचिकाकर्त्याला रिट याचिका मागे घेण्याचा अधिकार असेल, अशा परिस्थितीत, महसूल अपील निकाली काढले जाईल, ज्यामध्ये रिट याचिकाकर्त्याला रिट याचिका मागे घेण्याची परवानगी दिली जाईल, जेणेकरून प्रस्तावित उपायाचा पाठपुरावा करता येईल.

(4) मात्र, असंवैधानिक तरतुदीअंतर्गत आकारलेल्या आणि वसूल केलेल्या शुल्काच्या अग्रिम परतावाव्याच्या दाव्याच्या बाबतीत वरील नियम लागू होत नाहीत.अशा परिस्थितीत, मर्यादा कालावधी.मफतलाल उद्योगांमध्ये विहित केले जाईल.हे कर्तव्य दुसऱ्या व्यक्तीवर सोपवण्यात आलेले नाही, असा आरोप करणे आणि सिद्ध करणे हे कर्तव्य अशा परिस्थितीतही कायम आहे.

(5) जर एखादी व्यक्ती केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा/सीमाशुल्क कायद्यातील तरतुदीच्या घटनात्मकतेला उच्च न्यायालयात किंवा सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान देते, परंतु घटनात्मकतेला आव्हान देण्यात अपयशी ठरते, तर ती तरतूद रद्द करणाऱ्या दुसऱ्या व्यक्तीच्या बाबतीत तो निर्णयाचा फायदा घेऊ शकत नाही, असे निकालात स्पष्ट केले आहे. हा नियम या दोन कायदांतर्गत अग्रिम परतावाव्याच्या दाव्यांच्या विशिष्ट संदर्भात विकसित केला गेला आहे आणि त्याचे पालन करावे लागेल.

(6) जर अग्रिम परतावा अर्ज किंवा अपील वरील निर्देशानुसार (1), (2), (3) आणि (4) अन्वये प्राधान्य दिले गेले असेल, तर परताव्यासाठी अर्जदाराने/अपीलकर्त्याने परताव्याच्या माध्यमातून दावा केलेल्या कर्तव्याचा भार त्याने दुसऱ्या व्यक्तीला दिलेला नाही असे प्रतिज्ञापत्र दाखल केले तरच ते स्वीकारले जाईल.अग्रिम परतावा अर्जदार एखादी कंपनी किंवा संस्था असल्यास, प्रतिज्ञापत्र व्यवस्थापन संचालक किंवा कंपनी किंवा सोसायटीचे

प्रधान अधिकारी, यथास्थिती, घेतील.अशा प्रतिज्ञापत्राला, अग्रिम परतावा अर्जदाराने मफतलालमधील निकालाच्या संदर्भात केलेले प्रतिपादन/दावा मानले जाईल.

(7) (अ) या न्यायालयाने अग्रिम परतावाव्याचा दावा फेटाळला असेल, तर ज्या करपात्र व्यक्ति आधीच अग्रिम परतावाव्याच्या माध्यमातून कोणतीही रक्कम मिळवली आहे, तो ती विभागाला अग्रिम परतावा करण्यास जबाबदार असेल आणि विभाग कायदानुसार ती वसूल करण्यास पात्र असेल.

(ब) जर कायदांतर्गत एखाद्या प्राधिकरणाने परतावाव्याचा दावा फेटाळला असेल आणि जर करपात्र व्यक्ति आधीच अग्रिम परतावा मिळवला असेल तर तो कायदानुसार विभागाला उक्त रक्कम परत करण्यास जबाबदार असेल आणि अपील प्राधिकरणाच्या आदेशाच्या अधीन राहून विभागाला उक्त रक्कम परत मिळवण्याचा अधिकार असेल.

जी. एन.

याचिका निकाली काढण्यात आली.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरीता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.